

موجودی آب این سدها در پایان سال آبی مذکور حدود ۶۳/۰ درصد از کل حجم مخازن این سدها بود که نسبت به پایان سال آبی قبل از آن به میزان ۲۴/۰ واحد درصد افزایش یافته است.

جدول ۳-۲- ارتفاع تجمعی بارندگی (میلی متر)		سال آبی		درصد اختلاف با متوسط سال آبی گذشته
۱۴۰۰-۰۱	۱۴۰۱-۰۲	۱۴۰۰-۰۱	۱۴۰۱-۰۲	
۳۳۶/۰	۳۵۰/۹	۴/۴	-۲۲/۳	دریای خزر و خلیج فارس و دریای عمان
۲۶۱/۳	۳۰۶/۱	۱۷/۱	-۵/۴	دریاچه ارومیه
۲۶۶/۵	۲۶۲/۹	-۱/۴	-۲۳/۱	فلات مرکزی
۱۰۵/۲	۱۰۵/۱	-۰/۱	-۲۹/۶	مرزی شرق
۸۲/۶	۶۵/۱	-۲۱/۲	-۴۵/۲	قره قوم
۱۷۴/۶	۹۷/۴	-۴۴/۲	-۶۰/۳	کل کشور
۱۷۸/۳	۱۹۱/۷	۷/۵	-۱۸/۲	

ماخذ: سازمان هواشناسی کشور، مرکز ملی پایش و هشدار خشکسالی

۳-۲- تولیدات زراعی^(۱) و باغی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۰۸/۵ میلیون تن انواع محصولات زراعی و باغی از اراضی و باغات کشور برداشت شد که نسبت به سال قبل از آن حدود ۲/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. از این میزان تولید، ۸۳/۸ میلیون تن (۷۷/۲ درصد) سهم محصولات زراعی بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن معادل ۱/۲ درصد کاهش داشت. همچنین، تولید محصولات باغی به میزان ۲۴/۷ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۶/۱ درصد کاهش داشت.

۲- سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ از مهر ماه ۱۴۰۱ لغایت شهریور ماه ۱۴۰۲ را شامل می‌شود و به جهت اختصار، در جداول و نمودارهای مربوطه به جای «سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲»، «سال ۱۴۰۲» بیان می‌شود.

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۴۰۲ مجموع تولید محصولات عمده کشاورزی، شامل محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات حدود ۱۲۷/۲ میلیون تن بود. ارزش افزوده گروه کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری (به قیمت‌های ثابت سال ۱۴۰۰) در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال قبل از آن معادل ۰/۸ درصد افزایش یافت.

جدول ۳-۱- عملکرد تولید محصولات کشاورزی (هزار تن)		سال		نرخ رشد (درصد)	سهم از کل (درصد)
۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲		
۸۴۷۷۲	۸۳۷۸۹	-۱/۲	۶۵/۸	۶۵/۹	زراعی
۲۶۲۹۳	۲۴۶۹۸	-۶/۱	۲۰/۴	۱۹/۴	باغی
۱۶۵۰۸	۱۷۲۵۱	۴/۵	۱۲/۸	۱۳/۶	دامی
۱۳۵۲	۱۴۱۸	۴/۹	۱/۰	۱/۱	شیلات
۱۲۸۹۲۵	۱۲۷۱۵۶	-۱/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع کل

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۳-۱- منابع آب

بنا بر گزارش سازمان هواشناسی کشور، در سال آبی ۱۴۰۱-۰۲^(۱)، حجم بارندگی در کشور ۳۱۶/۰ میلیارد متر مکعب با میانگین ارتفاع ۱۹۱/۷ میلی‌متر که نسبت به سال آبی قبل از آن معادل ۷/۵ درصد افزایش و نسبت به مدت بلندمدت (۵۲ ساله) معادل ۱۸/۲ درصد کاهش یافت.

در سال آبی مورد بررسی، تعداد سدهای مخزنی کشور که دارای آمار روزانه بهره‌برداری می‌باشند، ۱۹۷ سد بود.

۱- سال آبی ۱۴۰۱-۰۲، نیمه دوم سال ۱۴۰۱ و نیمه اول سال ۱۴۰۲ را شامل می‌شود.

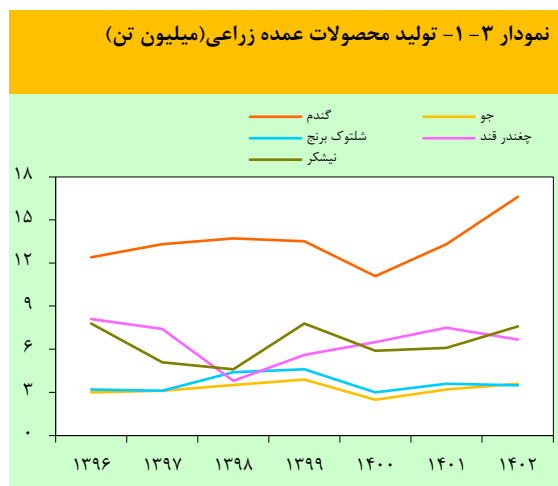
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

جدول ۳-۳- عملکرد محصولات عمده زراعی و باغی در واحد سطح (۱)
(کیلوگرم/هکتار)

درصد تغییر	سال	
	۱۴۰۲	۱۴۰۱
تولیدات زراعی		
گندم	۲۲۱۲	۱۹۲۳
جو	۲۰۷۸	۱۸۸۵
شلتوک برنج	۴۳۹۸	۴۵۸۵
ذرت دانه‌ای	۶۸۹۶	۷۱۳۹
پنبه	۲۹۱۵	۳۱۶۱
نیشکر	۷۴۳۴۹	۶۳۰۵۱
چغندر قند	۵۷۲۵۳	۵۶۴۸۸
دانه‌های روغنی	۱۶۱۳	۱۷۸۰
توتون و تنباکو	۲۲۰۷	۲۳۷۰
حبوبات	۸۹۸	۸۴۱
سیب‌زمینی	۳۷۰۴۸	۳۵۷۵۶
پیاز	۴۶۹۱۵	۴۷۹۰۵
تولیدات باغی		
مرکبات	۲۲۹۹۷	۲۲۵۰۵
انگور	۱۰۷۰۷	۱۱۲۹۲
سیب	۱۶۷۳۳	۱۶۸۲۸
پسته	۷۳۳	۵۱۳
برگ سبز چای	۸۱۲۲	۷۶۶۸

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- نسبت ارقام کامل تولید به سطح زیر کشت بارور

در سال زراعی مورد بررسی، مجموع تولید گروه غلات (گندم، جو، شلتوک برنج و ذرت دانه‌ای) با ۱۶/۲ درصد افزایش نسبت به سال ۱۴۰۱ به ۲۴/۷ میلیون تن رسید. در سال ۱۴۰۲، تولید گندم و جو به ترتیب با ۲۵/۱ و ۱۳/۵ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن همراه بود.

جدول ۳-۴- تولید و سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی و باغی (۱)

(هزار هکتار - هزار تن)

درصد تغییر	۱۴۰۲		۱۴۰۱	
	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت
تولیدات زراعی				
گندم	۶۹۰۹	۱۳۲۸۴	۷۵۱۲	۱۶۶۲۰
جو	۱۶۸۵	۳۱۷۷	۱۷۳۵	۳۶۰۵
شلتوک برنج	۷۹۲	۳۶۲۹	۷۹۳	۳۴۸۶
ذرت دانه‌ای	۱۵۹	۱۱۳۶	۱۴۰	۹۶۲
پنبه	۱۱۸	۳۷۴	۹۱	۲۶۵
نیشکر	۹۷	۶۰۹۲	۱۰۲	۷۵۹۴
چغندر قند	۱۳۲	۷۴۶۷	۱۱۷	۶۶۷۰
دانه‌های روغنی	۲۵۱	۴۴۸	۲۰۵	۳۳۲
توتون و تنباکو	۹	۲۱	۷	۱۵
حبوبات	۶۱۳	۵۱۵	۶۲۹	۵۶۵
سیب‌زمینی	۱۳۱	۴۶۸۷	۱۴۲	۵۲۴۶
پیاز	۵۴	۲۵۶۷	۵۲	۲۴۲۳
تولیدات باغی				
مرکبات	۲۶۶	۵۹۷۶	۲۶۰	۵۹۸۹
انگور	۲۷۸	۳۱۳۹	۲۸۱	۳۰۰۴
سیب	۲۳۷	۳۹۸۲	۲۴۰	۴۰۱۴
پسته	۵۶۰	۲۸۷	۶۰۰	۴۳۹
برگ سبز چای	۲۳	۱۷۹	۲۲	۱۸۱

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- ارقام سطح زیر کشت محصولات باغی مربوط به سطح زیر کشت بارور است.

جدول ۳-۶- وضعیت تولید و صادرات محصولات شیلات

درصد تغییر	سال	
	۱۴۰۲	۱۴۰۱
تولید (هزار تن)	۱۴۱۸	۱۳۵۲
آب‌های جنوب	۷۴۱	۷۱۸
آب‌های شمال	۳۷	۳۳
آبزی‌پروری	۶۴۰	۶۰۱
صادرات		
ارزش (میلیون دلار)	۶۴۸	۶۰۵
مقدار (هزار تن)	۲۱۱	۱۸۱

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی، سازمان شیلات ایران

۳-۴- خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

به منظور تشویق کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی، ایجاد تعادل در نظام تولید و حفظ سطح درآمد کشاورزان، دولت طی سال‌های اخیر اقدام به تعیین قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی و خرید این محصولات کرده است. در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲، قیمت تمامی محصولات زراعی مشمول خرید تضمینی در مقایسه با سال زراعی قبل از آن بین ۲۹/۷ تا ۲۱۵/۳ درصد افزایش یافت. در سال زراعی مورد بررسی، قیمت خرید تضمینی گندم نسبت به سال زراعی قبل از آن ۳۰/۴ درصد افزایش یافت و بیشترین رشد قیمتی به لوبیا چیتی معادل ۲۱۵/۳ درصد اختصاص داشت.

جدول ۳-۷- قیمت خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی (کیلوگرم/ریال)

درصد تغییر	سال	
	۱۴۰۲	۱۴۰۱
گندم	۱۵۰۰۰۰	۱۱۵۰۰۰
جو	۶۷۸۰۰	۳۴۰۰۰
برنج خزر	-	۱۱۷۹۹۲
چغندر قند	۲۸۰۰۰	۱۷۰۰۰

ماخذ: مصوبات هیات وزیران

۳-۵- یارانه پرداختی

در سال ۱۴۰۲، یارانه پرداختی بابت کالاهای و خدمات (موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰) به میزان ۵۱/۴ هزار میلیارد ریال بود. از این مبلغ، معادل ۱۴/۱ هزار میلیارد ریال به کالاهای و خدمات و فعالیت‌های مرتبط با بخش کشاورزی پرداخت شد که

در سال ۱۴۰۲، مجموع تولید محصولات زراعی صنعتی^(۱) نسبت به سال زراعی قبل از آن با افزایش ۳/۳ درصدی به ۱۴/۹ میلیون تن رسید. در این سال، تولید نیشکر و چغندر قند به ترتیب ۵۱/۰ و ۴۴/۸ درصد از تولید محصولات زراعی صنعتی را به خود اختصاص دادند و تولید این محصولات به ترتیب به ۷/۶ و ۶/۷ میلیون تن رسید. در میان محصولات زراعی صنعتی، تولید نیشکر با ۲۴/۷ درصد رشد از بیشترین میزان افزایش تولید در سال مورد بررسی برخوردار بود.

۳-۳- تولیدات دامی و شیلات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، مجموع تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر خام، تخم‌مرغ و عسل) در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۷/۳ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۴/۵ درصد افزایش یافت.

(هزار تن) جدول ۳-۵- تولید محصولات دامی

درصد تغییر	سال	
	۱۴۰۲	۱۴۰۱
گوشت قرمز	۹۰۳	۹۰۰
شیر خام	۱۲۲۳۰	۱۱۶۴۸
گوشت مرغ	۲۷۳۷	۲۵۹۳
تخم‌مرغ	۱۲۶۲	۱۲۳۱
عسل	۱۱۹	۱۳۶
جمع کل	۱۷۲۵۱	۱۶۵۰۸

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۴۰۲، تولید محصولات شیلات حدود ۱۴۱۸ هزار تن بود که نسبت به سال قبل از آن ۴/۹ درصد افزایش داشت. معادل ۳/۲ و ۱۳/۷ درصد از محصولات مذکور به ترتیب از آب‌های جنوب و شمال صید شد و ۶/۴ درصد از محل آبزی‌پروری استحصال گردید. در این سال، مقدار و ارزش صادرات محصولات مختلف شیلات به ترتیب ۲۱۱ هزار تن و ۶۴۸ میلیون دلار بود که نسبت به سال ۱۴۰۱ به ترتیب به میزان ۱۶/۳ و ۷/۰ درصد افزایش داشت.

۱- شامل پنبه، نیشکر، چغندر قند، دانه‌های روغنی و «توتون و تنباکو» می‌باشد.

۳-۶- سرمایه‌گذاری دولت

مطابق آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، در سال ۱۴۰۲ عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی دولت برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» مبلغ ۴۳۷/۵ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن در حدود ۱۵/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. بدین ترتیب، از مجموع رقم مصوب اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول مزبور در قانون بودجه کل کشور (۶۵۹/۸ هزار میلیارد ریال)، معادل ۶۶/۳ درصد تحقق یافت.

اعتبارات پرداخت شده بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» مبلغ ۱۲۶/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۴۰۱، معادل ۲۸/۹ درصد افزایش یافت. در این سال برنامه جنگل، مرتع، آبخیزداری و بیابانزدایی با سهم ۳۷/۶ درصدی، بیشترین سهم از اعتبارات فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» را به خود اختصاص داد.

اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه منابع آب، در سال ۱۴۰۲ با ۱۱/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۳۱۰/۸ هزار میلیارد ریال رسید. برنامه عرضه آب با ۶۱/۱ درصد سهم، بیشترین سهم از پرداخت‌های عمرانی به امور توسعه آب را به خود اختصاص داد.

(هزار میلیارد ریال) جدول ۳-۹- عملکرد اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب»

۱۴۰۲		سهم(درصد)		درصد تغییر	پایان سال		
درصد تحقق	مبلغ مصوب	۱۴۰۲	۱۴۰۱		۱۴۰۲	۱۴۰۱	
۶۵/۶	۱۹۳/۳	۲۹/۰	۲۶/۱	۲۸/۹	۱۲۶/۷	۹۸/۳	کشاورزی و منابع طبیعی
۶۶/۶	۴۶۶/۵	۷۱/۰	۷۳/۹	۱۱/۳	۳۱۰/۸	۲۷۹/۲	منابع آب
۶۶/۳	۶۵۹/۸	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۹	۴۳۷/۵	۳۷۷/۵	کل

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

۳-۷- تسهیلات بانکی

کشاورزی با ۴/۸ درصد کاهش نسبت به پایان سال قبل از آن به ۳۴۵۱/۸ هزار میلیارد ریال رسید. از این میزان، سهم بخش غیر دولتی کشاورزی ۸۹/۷ درصد بود.

معادل ۲۷/۴ درصد از کل یارانه پرداختی از محل ردیف بودجه‌ای مزبور می‌باشد.

جدول ۳-۸- عملکرد پرداخت یارانه در سال ۱۴۰۲
(موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰)

مبلغ	سهم از کل (درصد)	
۱۴۰۹۱/۳	۲۷/۴	جمع مصارف بخش کشاورزی
۵۰۸۸/۹	۹/۹	ساماندهی تولید و خرید تضمینی و زراعی و بهسازی باغات و کارخانجات چای کشور
۵۰۰۲/۵	۹/۷	یارانه نهاده‌های کشاورزی، تنظیم بازار کالاهای اساسی
۴۰۰۰/۰	۷/۸	یارانه خریدهای توافقی و حمایتی محصولات کشاورزی
۳۷۳۰۸/۰	۷۲/۶	یارانه پرداختی به سایر بخش‌ها
۵۱۳۹۹/۳	۱۰۰/۰	کل یارانه پرداختی

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

در سال ۱۴۰۲، توزیع کود شیمیایی توسط دولت با ۱۴/۵ درصد کاهش نسبت به سال ۱۴۰۱ به ۲۶۲۳ هزار تن رسید^(۱). در این سال، انواع سموم دفع آفات نباتی با ۱۵/۲ درصد کاهش نسبت به سال ۱۴۰۱ به ۵۰۱ تن رسید و همچنین، ۸/۸ هزار تن انواع بذر نیز در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال ۱۴۰۱ معادل ۳/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. دولت در سال ۱۴۰۲، در مجموع مبلغ ۴۱۹۰ میلیارد ریال به شرکت خدمات حمایتی کشاورزی جهت توزیع کود شیمیایی به صورت یارانه‌ای پرداخت کرد که نسبت به سال قبل از آن افزایش قابل ملاحظه ۱۲۹۶/۷ درصدی را نشان می‌دهد^(۲).

در پایان سال ۱۴۰۲، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش‌های دولتی و غیر دولتی

۱- میزان کود شیمیایی یارانه‌ای توزیع شده توسط دولت از طریق شرکت سهامی خاص خدمات حمایتی کشاورزی.

۲- شرکت سهامی خاص خدمات حمایتی کشاورزی سهم کوچکی از بازار سموم و بذور را در اختیار داشته و سایر شرکت‌ها و تشکلهای بخش خصوصی نیز در امر تامین، تدارک و توزیع سموم و بذور فعال می‌باشند.

(هزار میلیارد ریال) جدول ۳-۱- مانده خالص^(۱) تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی و دولتی کشاورزی

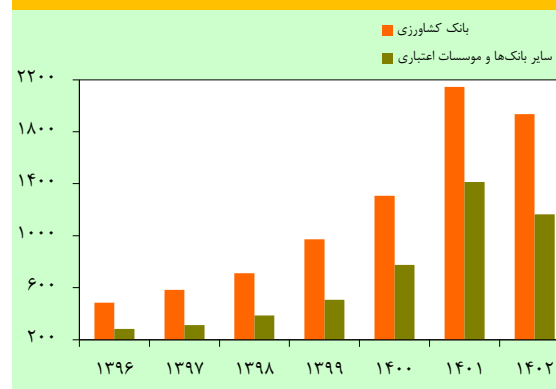
سهم (درصد)	درصد تغییر	پایان سال	
		۱۴۰۲	۱۴۰۱
۸۹/۷	۹۸/۱	۳۰۹۷/۶	۲۵۵۶/۴
۵۶/۰	۵۹/۱	۱۹۳۴/۰	۲۱۴۴/۳
۳۳/۷	۳۸/۹	۱۱۶۳/۶	۱۴۱۲/۱
۱۰/۳	۱/۹	۳۵۴/۲	۷۰/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴۵۱/۸	۳۶۲۷/۰

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهم بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش یافت. از کل تسهیلات پرداختی توسط بانک کشاورزی، ۹۰/۹ درصد (۱۸۹۹/۲ هزار میلیارد ریال) در قالب تسهیلات «غیر تکلیفی» و ۹/۱ درصد در قالب تسهیلات «تکلیفی» و «وجوه اداره شده و قراردادهای پرداخت شد.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی در سال ۱۴۰۲ نشان‌دهنده سهم بالای عقد مرابحه در میان سایر عقود است. در این سال حدود ۱۰۹۱/۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات در قالب عقد مرابحه پرداخت شد که ۵۲/۲ درصد از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و نسبت به مبلغ تسهیلات پرداختی در سال قبل از آن به میزان ۱۴۵/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد.

نمودار ۳-۲- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیر دولتی کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

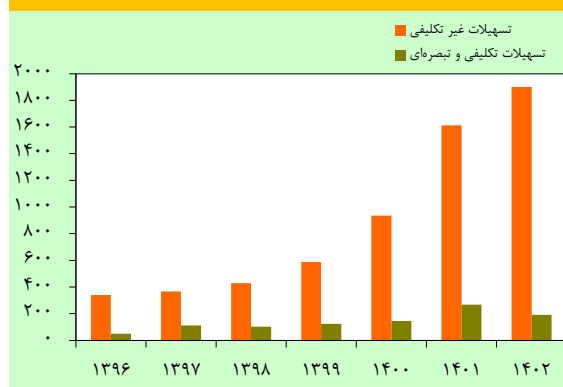

در پایان سال ۱۴۰۲، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به بخش غیر دولتی کشاورزی به ۱۹۳۴/۰ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از آن ۹/۸ درصد کاهش داشت.

در سال مورد بررسی، سهم بانک کشاورزی از مانده خالص کل تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیر دولتی کشاورزی ۵۶/۰ درصد بود که در مقایسه با سهم مزبور در سال ۱۴۰۱ معادل ۳/۱ واحد درصد کاهش داشت.

بانک کشاورزی در سال ۱۴۰۲، در مجموع حدود ۲۰۹۰/۳ هزار میلیارد ریال در قالب تسهیلات غیر تکلیفی، تکلیفی و «وجوه اداره شده و قراردادهای پرداخت نمود که ۱۱/۲ درصد

نمودار ۳-۳- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

بررسی تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت در سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد تسهیلات با دوره بازپرداخت کوتاه‌مدت با ۷۵/۳ درصد بیشترین سهم از کل تسهیلات را به خود اختصاص داده که تسهیلات مذکور نسبت به سال قبل از آن در حدود ۸/۵ درصد افزایش داشت.

بررسی ترکیب تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۲ پرداخت‌های بانک مزبور بابت فعالیت «صنایع وابسته و خدمات کشاورزی» بالاترین سهم (۵۵/۹ درصد) از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و با ۴۹/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۱۶۸/۱ هزار میلیارد ریال رسید.

جدول ۳-۱۱- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت

(هزار میلیارد ریال)

	سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۴۰۱	۱۴۰۲		۱۴۰۱	۱۴۰۲
کوتاه‌مدت	۱۴۵۱/۴	۱۵۷۴/۷	۸/۵	۷۷/۲	۷۵/۳
میان‌مدت	۱۷۶/۹	۲۷۰/۰	۵۲/۶	۹/۴	۱۲/۹
بلندمدت	۲۵۱/۸	۲۴۵/۶	-۲/۵	۱۳/۴	۱۱/۷
کل	۱۸۸۰/۲	۲۰۹۰/۳	۱۱/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بانک کشاورزی

۳-۸- بیمه محصولات کشاورزی

یارانه‌های دولتی تامین می‌گردید؛ به گونه‌ای که سهم یارانه دولتی از کل غرامت پرداختی در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲ حدود ۴۷/۵ درصد بود و ۵۲/۵ درصد از محل حق بیمه دریافتی از کشاورزان تامین شد. با توجه به عدم ایفای به موقع تعهدات دولت در خسارت پرداختی، بانک کشاورزی طی سال‌های گذشته همواره نسبت به تامین کسری صندوق بیمه کشاورزی اقدام کرده است.

مجموع خسارت پرداختی توسط صندوق بیمه کشاورزی به فعالیت‌های مختلف بخش کشاورزی در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲، حدود ۵۳/۸ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن حدود ۳/۵ درصد کاهش یافت. با توجه به ماهیت زیان‌ده بودن این صندوق، طی سال‌های گذشته بخش عمده‌ای از غرامت پرداختی از محل

جدول ۳-۱۲- عملکرد صندوق بیمه کشاورزی

	خسارت پرداختی (میلیارد ریال)			سطح بیمه شده		
	۱۴۰۱	۱۴۰۲	درصد تغییر	۱۴۰۱	۱۴۰۲	درصد تغییر
زراعت (هزار هکتار)	۳۴۹۴	۳۴۷۴	-۰/۶	۲۶۴۶۰	۲۲۸۲۹	-۱۳/۷
باغات (هزار هکتار) (۱)	۴۱۷	۶۲۱	۴۸/۷	۲۱۱۹۰	۲۴۴۷۸	۱۵/۵
دام (هزار واحد دامی)	۲۱۲۴۰	۸۱۳۸	-۶۱/۷	۴۰۱۳	۲۲۱۵	-۴۴/۸
طیور (میلیون قطعه)	۱۴۹۷	۱۴۱۴	-۵/۵	۳۲۷۸	۲۸۷۹	-۱۲/۲
آبزیان (هزار هکتار) - (میلیارد قطعه) (۲)	۱	۳	۱۴۸/۵	۷۹۲	۱۳۸۰	۷۴/۱
تاسیسات و ماشین‌آلات (دستگاه)	۱۰۳	۳۳۴	۲۲۴/۳	۰	۰/۳	۰
منابع طبیعی (هزار هکتار)	۷۶۰	۷۱۱	-۶/۴	۲۸	۲۹	۴/۵
سرمایه (۲) (میلیون ریال)	-	۲۰۰۰۰	-	-	۲۰	۰
جمع کل	-	-	-	۵۵۷۶۲	۵۳۸۲۹	-۳/۵

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

۱- شامل زیربخش تنه درختان نیز می‌باشد.

۲- آیتم سرمایه از سال ۱۴۰۲ اضافه شده و بیمه سرمایه کشاورز همچون انبار، تاسیسات، تجهیزات آبی را شامل می‌شود.

عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه این صندوق قرار گرفت. وسعت اراضی تحت پوشش نسبت به سال ۱۴۰۱ حدود ۴/۷ درصد افزایش داشت. صندوق بیمه کشاورزی

براساس گزارش صندوق بیمه کشاورزی، در سال زراعی ۱۴۰۱-۰۲، حدود ۴/۱ میلیون هکتار از اراضی زیر کشت ۱۶۹ محصول زراعی و باغی در برابر زیان‌های ناشی از

بابت خسارات وارده به اراضی زراعی و باغی تحت پوشش بیمه ۴۷/۳ هزار میلیارد ریال غرامت پرداخت کرد که در مقایسه با سال قبل از آن در حدود ۰/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۳-۱۳- اراضی زراعی و باغی بیمه‌شده و خسارت پرداخت شده به کشاورزان

سهم (درصد)	درصد تغییر	سخت‌های پرداختی (میلیارد ریال)		سهم (درصد)	درصد تغییر	سطح اراضی بیمه‌شده (هزار هکتار)		
		۱۴۰۲	۱۴۰۱			۱۴۰۲	۱۴۰۱	
۳۳/۸	-۲۴/۸	۱۵۹۷۳	۲۱۲۳۰	۶۷/۸	۴/۹	۲۷۷۵	۲۶۴۶	گندم
۲/۱	۸۲/۸	۹۷۰	۵۳۱	۱/۰	-۴۵/۷	۴۳	۷۹	برنج
۸/۴	۲۵/۶	۳۹۷۸	۳۱۶۷	۱۲/۳	۵/۱	۵۰۴	۴۷۹	جو
۰/۶	۳۸/۳	۲۷۷	۲۰۰	۰/۵	-۱۷/۶	۲۲	۲۷	چغندر قند
۰/۳	-۳۴/۱	۱۲۷	۱۹۳	۰/۵	-۴۴/۱	۲۱	۳۸	کلزا
۲۲/۳	۲/۲	۱۰۵۶۱	۱۰۳۳۱	۳/۲	۴/۵	۱۳۲	۱۲۶	پسته
۳۲/۶	۲۸/۵	۱۵۴۲۰	۱۱۹۹۸	۱۴/۶	۱۵/۷	۵۹۷	۵۱۶	سایر
۱۰۰/۰	-۰/۷	۴۷۳۰۶	۴۷۶۵۰	۱۰۰/۰	۴/۷	۴۰۹۵	۳۹۱۲	جمع

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

در سال مورد بررسی، شبکه تعاونی‌های روستایی حدود ۵/۳ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی را با قیمت‌های توافقی خریداری کردند که در مقایسه با عملکرد سال ۱۴۰۱ با ۹/۲ درصد افزایش همراه بود. در این سال، سازمان مرکزی تعاون روستایی فاقد عملکرد در زمینه خرید تضمینی محصولات کشاورزی می‌باشد.

۳-۱۰- بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

۳-۱۰-۱- صادرات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۴۰۲ حدود ۸/۸ میلیون تن انواع کالای کشاورزی به ارزش ۶/۴ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شد که نسبت به سال قبل از آن به لحاظ وزن و ارزش به ترتیب معادل ۱۳/۲ و ۲۳/۱ درصد افزایش یافت. در این سال، صادرات کالاهای کشاورزی ۶/۴ درصد از وزن و ۱۲/۸ درصد از ارزش کل صادرات گمرکی کشور را به خود اختصاص داد^(۱).

در سال مورد بررسی، گروه محصولات زراعی به لحاظ وزن ۵۲/۴ درصد از کل صادرات کشاورزی را شامل می‌شد، لیکن گروه محصولات باغی علی‌رغم سهم وزنی ۳۵/۴ درصدی، معادل ۴۶/۱ درصد از ارزش صادرات کشاورزی را به خود اختصاص داد.

۱- وزن و ارزش کل صادرات گمرکی کشور در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ بدون احتساب میعانات گازی محاسبه شده است.

۳-۹- عملکرد شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی،

روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

براساس گزارش سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران، در پایان سال ۱۴۰۲ تعداد شرکت‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی در کشور به ۶۷۹۱ شرکت رسید. تا پایان این سال، شرکت‌های مزبور ۵/۹ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش خود قرار دادند که از نظر تعداد شرکت و اعضا در مقایسه با پایان سال ۱۴۰۱ معادل ۰/۴ درصد افزایش و ۱/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. در پایان سال ۱۴۰۲، تعداد اتحادیه‌های تعاونی روستایی شهرستان، کشاورزی و تولید روستایی به ۵۰۴ اتحادیه رسید که نسبت به سال قبل از آن ۰/۸ درصد افزایش یافته است. تعداد شرکت‌های عضو این اتحادیه‌ها نیز به ۵۲۶۱ فقره رسید که در مقایسه با سال ۱۴۰۱ معادل ۲/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۳-۱۴- وضعیت شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی

روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

درصد تغییر	پایان سال		
	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
شرکت‌ها			
تعداد	۶۷۹۱	۶۷۶۶	۰/۴
تعداد اعضا(هزار نفر)	۵۹۴۰	۶۰۲۶	-۱/۴
میزان سرمایه(میلیارد ریال)	۳۷۶۲۴	۱۵۳۴۱	۱۴۵/۳
اتحادیه‌ها			
تعداد	۵۰۴	۵۰۰	۰/۸
تعداد شرکت‌های عضو	۵۲۶۱	۵۳۹۲	-۲/۴
میزان سرمایه(میلیارد ریال)	۵۱۸۸	۳۷۶۷	۳۷/۷

ماخذ: سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

(ارزش: میلیون دلار) **جدول ۳-۱۵- صادرات محصولات کشاورزی** (وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۴۰۲		۱۴۰۱		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
۱۹/۹	۱۳/۰	۸۹۳	۱۱۷۲	۷۴۵	۱۰۳۷	دام و طیور(۱)
۹/۰	۰/۲	۱۵۴	۳۳۳	۱۴۱	۳۳۲	شیلات
-۱/۸	۱۳/۵	۴۶۱۳	۱۹۱۳	۴۶۹۸	۱۶۸۶	محصولات زراعی
۴۳/۹	۳۹/۱	۳۱۱۵	۲۹۵۹	۲۱۶۵	۲۱۲۷	محصولات باغی
۱۷/۵	۲۲/۵	۲۶	۳۷	۲۲	۳۰	جنگل و مرتع
۱۳/۲	۲۳/۱	۸۸۰۰	۶۴۱۳	۷۷۷۱	۵۲۱۲	کل صادرات کشاورزی
۰/۱	۳/۲	۶/۴	۱۲/۸	۶/۳	۹/۶	سهم بخش کشاورزی از کل صادرات غیر نفتی گمرکی(۲)

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام صادرات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- صادرات غیر نفتی بر اساس صادرات گمرکی (بدون احتساب میعانات گازی) می‌باشد. تغییرات سهم برحسب واحد درصد می‌باشد.

۳-۱۰-۲- واردات

کشاورزی وارداتی ۷۰۷ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال ۱۴۰۱ حدود ۳/۱ درصد کاهش داشت.

واردات گندم در سال ۱۴۰۲ معادل ۲/۵ میلیون تن بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۴۳/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. ارزش واردات گندم در سال ۱۴۰۲ با ۵۰/۲ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۱/۰ میلیارد دلار رسید.

مطابق آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۴۰۲ حدود ۲۴/۹ میلیون تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۱۷/۶ میلیارد دلار وارد کشور شد که در مقایسه با سال ۱۴۰۱ از نظر وزن و ارزش به ترتیب معادل ۱/۱ و ۴/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. واردات کالاهای مذکور به ترتیب ۲۶/۴ و ۶۳/۱ درصد از ارزش و وزن کل واردات گمرکی کشور را تشکیل می‌دهد. در سال مورد بررسی، میانگین ارزش هر تن کالای

(ارزش: میلیون دلار) **جدول ۳-۱۶- واردات محصولات کشاورزی** (وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۴۰۲		۱۴۰۱		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
۶۶/۴	۹۴/۷	۳۰۶	۱۸۸۳	۱۸۴	۹۶۷	دام و طیور(۱)
۱۲۰/۳	۱۰۹/۸	۲۵	۷۶	۱۱	۳۶	شیلات
-۲/۲	-۹/۲	۲۳۰۵۳	۱۳۶۷۴	۲۳۵۷۲	۱۵۰۶۶	محصولات زراعی
۷/۱	-۱۵/۱	۱۵۱۶	۱۹۱۵	۱۴۱۵	۲۲۵۴	محصولات باغی
۴۶/۵	۱۶/۲	۴۳	۷۸	۲۹	۶۷	جنگل و مرتع
-۱/۱	-۴/۲	۲۴۹۴۳	۱۷۶۲۶	۲۵۲۱۲	۱۸۳۹۰	کل واردات کشاورزی
-۴/۴	-۴/۱	۶۳/۱	۲۶/۴	۶۷/۵	۳۰/۵	سهم بخش کشاورزی از کل واردات گمرکی(۲)

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام واردات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- تغییرات سهم برحسب واحد درصد می‌باشد.

میلیارد دلار در سال ۱۴۰۲ برسد. کاهش کسری تراز بازرگانی در سال ۱۴۰۲ در نتیجه افزایش ارزش صادرات و کاهش ارزش واردات محصولات کشاورزی بوده است.

تحولات بخش کشاورزی در حوزه تولید و تجارت خارجی کشاورزی موجب شد که کسری تراز بازرگانی این بخش با ۱۴/۹ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۱۱/۲

به ترکیب واردات و صادرات بخش کشاورزی، رابطه مبادله این بخش از ۰/۹ در سال ۱۴۰۱ با افزایش ۱۲/۲ درصدی به ۱/۰ در سال ۱۴۰۲ رسید.

(دلار/تن) جدول ۳-۱۸- وضعیت رابطه مبادله بخش کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
متوسط ارزش صادراتی	۷۲۹	۶۷۱	۸/۷
متوسط ارزش وارداتی	۷۰۷	۷۲۹	-۳/۱
رابطه مبادله	۱/۰	۰/۹	۱۲/۲

(میلیون دلار) جدول ۳-۱۷- کسری تراز بازرگانی^(۱) محصولات کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
واردات	۱۷۶۲۶	۱۸۳۹۰	-۴/۲
صادرات	۶۴۱۳	۵۲۱۲	۲۳/۱
تراز بازرگانی(۲)	-۱۱۲۱۳	-۱۳۱۷۹	-۱۴/۹

۱- براساس طبقه‌بندی و آمار وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

۲- علامت مثبت به معنای مازاد و علامت منفی به معنای کسری تراز بازرگانی می‌باشد.

متوسط ارزش هر تن محصول صادراتی بخش کشاورزی

در سال ۱۴۰۲ با ۸/۷ درصد افزایش به ۷۲۹ دلار رسید. با توجه